

Oživenie pamäti Slovensku

Názor

HN.HNONLINE.SK, 12.2.2007

V porovnaní s obdobím pred niekoľkými rokmi je mediálny záujem, ktorý sa venuje NATO, minimálny. Minuloročného summitu NATO v Rige si už takmer nikto nevšimol. Z hľadiska vojenskej efektívnosti NATO je však existencia v tieni politickej pozornosti ideálna. NATO musí fungovať mimo ľavo-pravých oscilácií národných vlád a každá členská krajina má voči NATO záväzky bez ohľadu na to, aké strany tam tvoria vládu. Ak záväzky nechce plniť, môže z aliancie vystúpiť. Je to celkom jednoduché a umožňuje to aj zakladajúca zmluva z roku 1949. Spolitizovanie záväzkov voči NATO tak, ako sme toho boli svedkami v poslednom polroku na Slovensku, je na ústupe. Podobne ako v kauze Kosovo, aj vývoj v prioritnej agende NATO - v Afganistane - je dôkazom toho, že slovenská vláda nehovorí jednou rečou.

Keď sa v španielskej Seville zišli koncom minulého týždňa na neformálnej schôdzke ministri obrany 26 členských štátov aliancie, venovali sa samostatne štyrom horúcim témam: Kosovu, Afganistanu, vzťahu s Ruskom a tzv. Stredozemskému dialógu so siedmimi krajinami, ku ktorým patrí Izrael a šesť arabských štátov severnej Afriky. Čo vyplynulo z výsledkov tohto stretnutia pre Slovensko? Z panelu o Rusku a dialógu v Stredozemí nič celkom nové. Ak si však všimneme závery stretnutia o Kosove, potom v Seville musel vzniknúť dojem, že slovenská vláda podporuje Ahtisaariho správu a de facto osamostatnenie Kosova. Doma to tak síce nevyzerá, ale NATO sa k tomuto plánu bezvýhradne prihlásilo a slovenský minister obrany bol za. Slovensko teda súhlasí s tým, že Ahtisaariho plán je "cesta dopredu" a Slovensko vyjadrilo podporu budovaniu budúcich "kosovarských bezpečnostných síl". Áno, aj na tom sa stretnutie v Seville dohodlo jednomyselne - inak to ani nejde.

Ešte zaujímavejšie je z pohľadu Slovenska uznesenie o Afganistane. Slovensko bolo krajinou, ktorej premiér ešte len nedávno interpretoval žiadosť NATO o vojenskú podporu v tejto krajine ako kvázi diktát hrdému Slovensku. Potom však Slovensko cúvlo, aj keď nie veľmi šťastne. Súhlasilo s presunom na nebezpečnejší juh - do Kandaháru, aj keď za cenu degradácie slovenských vojakov. Tí totiž síce v Kandaháre budú, ale len tam, kde to bude "bezpečné".

Názory, že slovenskí vojaci sa budú cítiť ako vojaci druhej kategórie, sú celkom oprávnené. Je asi už len na jednom každom z nich, ako sa bude cítiť voči koalíčným vojakom tých krajín, ktoré zo svojich príslušníkov nerobia chránenú skleníkovú kvetinku. Teda voči tým, ktorí vedia, že idú riskovať a pomáhať aj mimo opevnený areál. Vojaci, ktorí majú politicky garantovaný vyšší stupeň bezpečnosti ako iní, sa zrejme veľmi dobre necítia. Takí vojaci tam vôbec nemusia byť, potom stačia civili.

Slovenská vláda tu teda rozohrala malú hru, na ktorej konci je skôr spochybnenie jej dôveryhodnosti. Pri schôdzke v Seville však už nebola o špeciálnych privilégiách pre slovenských vojakov ani reč. V prítomnosti afganského ministra obrany Abdula Wardaka sa ministri obrany uzniesli na vystupňovaní pomoci Afganistanu. Wardak ich na to priamo vyzval menom afganského ľudu. Poďakoval vojakom mnohonárodných síl, najmä tým, ktorí slúžia na východe a juhu krajiny, za statočnosť a "obete".

Nie je isté, či Slovensko prehodnotí svoju politiku, v ktorej robí z vlastných vojakov akýsi chránený druh, čím ich v skutočnosti ponížuje a zahanbuje pred príslušníkmi z iných krajín, ktorí tieto výsady nemajú a idú do väčšieho rizika s vedomím prinášania "obetí". Isté je len to, že schôdzka v Seville sa menom celej aliancie uzniesla na tom, že politika "robustnej prítomnosti" v Afganistane bude pokračovať. Je to nutné, ak má táto krajina vyzdraviť a dostať šancu na mierový rozvoj. Čo viac, doterajší počet vojakov medzinárodných síl ISAF, ktorým velí NATO, sa má zvýšiť zo súčasných 32 000 na "vyše 35 000". Nie je isté, či aj Slovensko vyšle do Afganistanu viac vojakov, ale v Seville s politikou NATO súhlasilo.

Ivo Samson, Výskumné centrum SFPA